

ПРОБЛЕМНІ АСПЕТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Динамічний розвиток суспільних і технологічних сфер діяльності людства зумовлює актуалізацію формування нових підходів до ефективності управління підприємством в цілому та його нематеріальними активами зокрема, які останніми десятиліттями набули максимально прийнятних параметрів і потребують адекватного відображення в системі обліку.

Щодо нормативної регламентації нематеріальних активів, то у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3] про них не згадується взагалі. А от Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 визначає нематеріальний актив як «немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований» [4].

Трагування нематеріальних активів науковцями і практиками надзвичайно строкате та різнопланове, як от приміром «нематеріальні активи – це бренд, авторські права, репутація. Вартість деяких підприємств навіть може у більшій мірі складатись саме з нематеріальних активів» [1].

У системі бухгалтерського обліку групування та відображення об'єктів нематеріальних активів повинна здійснюватися основі Інструкції до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Залежно від галузевих особливостей і специфіки діяльності підприємства можуть розробляти робочий план рахунків для обліку нематеріальних активів на основі типового плану рахунків бухгалтерського обліку. Для цілей належної організації обліку нематеріальних активів Методологічною радою з питань бухгалтерського обліку затверджена типова класифікація нематеріальних активів у розрізі однорідних груп, представлена у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи».

Однак, у практичній діяльності облікової служби підприємств існує певна складність відображення нематеріальних активів у системі бухгалтерського обліку, яка зводиться до того, що не весь спектр нематеріальних об'єктів відображається на рахунках бухгалтерського обліку, а отже не кореспондує з іншими рахунками (відповідними об'єктами обліку).

Передусім проблематика стосується застосування методики бухгалтерського обліку внутрішнього гудвілу, який може охоплювати декілька об'єктів. Вказана ситуація цілком не може розкрити наявності всіх нематеріальних активів, якими володіє підприємство та в результаті мінімізує зростання його вартості. Належної уваги потребують також операції, які відображають динаміку нематеріальних активів з позицій удосконалення подвійного запису, зокрема: відображення договорів франчайзингу; відображення нестач нематеріальних активів; відображення нематеріальних активів з терміном використання менше одного року і т.д.

Існуючі проблеми в традиційній методології обліку до того ж загострюються стрімким розвитком технологій, як от приміром блокчейну і криптоактивів [2, с. 51-53].

Наявність ряду проблемних питань з відображення нематеріальних активів в обліковій системі породжує аналогічні проблеми у звітності.

Згідно досліджень Ясишеної В. науковці акцентують увагу на ряді питань формування показників звітності: порядок відображення об'єктів інтелектуальної власності у фінансовій і статистичній звітності; методики розкриття інформації у фінансовій звітності; відображення нематеріальних активів у корпоративній звітності; порядку розкриття інформації про ринкову вартість торговельної марки у звітності тощо [5, с. 229].

Оскільки за допомогою звітності відбувається зведення облікової інформації і перевірка бухгалтерських показників, вважаємо доцільним окреслити параметри такої взаємодії: 1) форму № 1 необхідно складати на основі сальдо балансових рахунків; 2) форму № 2 необхідно складати на основі окремих бухгалтерських записів; 3) форму № 3 необхідно складати на основі оборотів за рахунками і даних форм звітності № 1 і 2; 4) форму № 4 необхідно складати на основі оборотів і сальдо рахунків і даних форм звітності № 1 і 2; 5) форму № 5 необхідно складати на основі оборотів за рахунками, сальдо рахунків, окремих бухгалтерських записів і даних форм звітності № 1-3.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва І. Активи, пасиви та фінансовий баланс, або як оцінити фінансовий стан. 2021. Financer.com. URL: <https://financer.com/ua/blog/finansovyj-balans-ta-prybutok/>
2. Бруханський Р. Ф. Блокчейн vs розподілений реєстр // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 51-53.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (в редакції від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (в редакції від 03.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
5. Ясишена В. Окремі аспекти методології обліку нематеріальних активів. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 2. С. 219-233.